

LESVOORBEREIDING CLOSE READING

Boek: Samen gaan bouwen – Oliver Jeffers

Groep: 1/2/3

Kerndoel:

De leerlingen begrijpen de boodschap van de schrijver en de achterliggende betekenis van het verhaal.

De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat de personen in het verhaal samen gaan bouwen.

Sessie 1: Wat zegt de tekst?

Doel: Ik kan het verhaal navertellen door te vertellen wat er in het begin, midden en op het eind gebeurt.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Schrijf het doel op het bord, lees het voor, lees het nog eens samen en verduidelijk zo nodig.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Hoe begint het verhaal?
- Wat gebeurt er in het midden van het verhaal?
- Hoe eindigt het verhaal?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Visualiseren, samenvatten

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven?

Ik: leesdoel benoemen en het verhaal voorlezen. Instructie op het sorteren van de verhaalplaten. Modellen indien deze werkvorm nog onvoldoende bekend is. Eerste plaat voordoen (begin).

Wij-jullie: Leerlingen in groepjes de verdere volgorde van het verhaal laten bepalen. Samen met leerlingen bepalen wat het begin, midden en eind is (tekstgerichte vragen). Samen met de leerlingen platen in goede volgorde laten leggen op de grond.

Jij: Laat leerlingen het verhaal in eigen woorden aan elkaar navertellen a.d.h.v. de gesorteerde platen op de grond.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

Vooraf: Verdeel de klas in gemixte groepjes van maximaal 4 leerlingen. Print alle platen uit het boek 1x op A3-formaat uit en nummer deze platen op de achterkant. 1 plaat bestaat uit 2 bladzijdes, totaal 20 platen.

Print daarnaast ook de belangrijkste platen in het klein (op A5- of A6-formaat) voor elk groepje leerlingen, waarbij je zorgt dat je minimaal 2 á 3 platen bij zowel begin, midden als eind hebt voor de leerlingen (totaal minimaal 6 of 9 platen). Zorg ook voor de woorden **begin - midden - eind** (duidelijk leesbaar)

- Begin samen in de kring. Introduceer het prentenboek en vertel het leesdoel.
- Lees het verhaal voor en laat telkens duidelijk de platen aan de leerlingen zien.
- Leg de A3-platen door elkaar op de grond.
- Model welke plaat jij denkt dat het begin van het verhaal is (de plaat met de handen van het meisje en de vader, los van elkaar), vertel het stukje verhaal erbij en leg de plaat bij het woord **begin**. Laat leerlingen hier ook in meedenken, voordat jij het voordoet. Zeg bijvoorbeeld: “Ik denk dat dit het begin is, omdat ze hier uitleggen over wie het verhaal gaat. Stel eventueel nog aanvullende begripsvragen: “Wie is ‘jij’ en wie is ‘ik’? Wie vraagt: wat zullen we bouwen?”
- Laat vervolgens de leerlingen de volgende stap in het verhaal bepalen door de juiste plaat te kiezen en het stukje verhaal erbij te vertellen in eigen woorden (de plaat met het gereedschap).
- Verdeel vervolgens de leerlingen in de groepjes en geef elk groepje het setje platen op klein formaat. Zorg ervoor dat bij elk groepje de juiste beginplaat vooraan ligt. Geef vervolgens de opdracht om de rest van het verhaal in de juiste volgorde te leggen t/m de laatste plaat. **Afhankelijk van je groep en in hoeverre leerlingen deze werkvorm al vaker gedaan hebben, kan je bepalen hoeveel platen je ieder groepje geeft (minimaal 6 of 9).* Laat leerlingen over de volgorde nadenken en praten. Kijk vooral of leerlingen het lukt om de juiste platen in het begin, midden en eind neer te leggen.
- Wanneer de groepjes leerlingen de kleine platen op volgorde neergelegd hebben (of na een bepaalde verstreken tijd), laat je alle leerlingen weer in de kring zitten. Samen met de leerlingen leg je de A3-platen op de grond in de juiste volgorde. Ondersteun waar nodig, maar activeer vooral de leerlingen.
- Bepaal vervolgens samen met de leerlingen waar de woorden **midden** en **eind** horen te liggen. Stel hierbij de tekstgerichte vragen.
- Ga samen met de leerlingen na of de platen in de juiste volgorde zijn gelegd door terug te blikken op het verhaal.

Aanvullende werkvorm voor groep 3:

- Laat leerlingen vijf platen uitkiezen die het meest belangrijk zijn in het verhaal en laat leerlingen uitleggen waarom ze deze platen kiezen.

Hoe evalueer ik de les?

Blik terug op het leesdoel met behulp van de platen op de grond en laat de leerlingen in eigen woorden het verhaal aan elkaar navertellen.

Sessie 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?

Doel: Ik kan precies uitleggen wat er op de platen in het prentenboek gebeurt door naar de tekeningen te kijken en afleidingen te maken.

Subdoelen (woordenschat):

- Ik kan de woorden gereedschap, samenvoegen, loshalen, vesting, heeal en tunnel uitleggen door naar details in de tekeningen van het verhaal te kijken.
- Ik kan de woorden thuiskomen, toekomst, herinneringen, tevreden, schuilen, dierbaar, beschermen, roerige tijden uitleggen door afleidingen te maken.

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Schrijf het doel op het bord, lees het voor, lees het nog eens samen en verduidelijk zo nodig.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- **Plaat 2:** wat betekent 'gereedschap'? Waarvoor hebben vader en het meisje de gereedschappen nodig? Kunnen jullie vertellen waar je deze gereedschappen voor kunt gebruiken? Zit er iets tussen wat misschien geen gereedschap is?
- **Plaat 3:** wat betekent 'samenvoegen'? Hoe doen zij dat? Wat betekent 'loshalen'? Hoe doen zij dat? Waarom zullen ze de spijker weer loshalen?
- **Plaat 4:** Wat bouwen vader en het meisje als eerst? Waarvoor bouwen ze een deur?
- **Plaat 5:** Wat betekent 'thuiskomen'? Wanneer voel jij je thuis?
- **Plaat 6:** Wat betekent 'toekomst'? Je ziet een blauwe en roze wolk met allerlei voorwerpen erin. Wat zou het meisje voor papa later wensen en wat wenst papa voor het meisje? Waarom bouwen ze een klok om de tijd te nemen?
- **Plaat 7:** Wat zijn 'herinneringen'? Welke herinnering zie je op de tekening?
- **Plaat 8:** Wat is een 'vesting'? Hoe houden vader en het meisje vijanden buiten?
- **Plaat 9:** 'Soms zul je verliezen, en soms zul je winnen.' Wat betekent dat?
- **Plaat 10:** Waarom maken ze een tafel? Waarom zeggen de personen dat het hun spijt?
- **Plaat 11:** Wat is het 'heeal'? Hoe bekijkt het meisje het heeal? Wat bedoelen ze met 'andere werelden om ons heen'? Hoe zouden die werelden eruit zien denken jullie?
- **Plaat 12:** Wat is een 'tunnel'? Wat bedoelen ze met 'naar ergens'?
- **Plaat 13:** Wat zal 'tevreden' betekenen? Waarom zijn vader en het meisje tevreden? Waarom hebben ze een glazen bol om het gezicht, denk je?
- **Plaat 14:** Hoe komt het denken jullie dat papa en het meisje een boot willen bouwen die niet kapot kan gaan?
- **Plaat 15:** Wat betekent 'schuilen'? Waarom zouden ze willen schuilen? Wat betekent 'dierbaar'? (zie ook plaat 16)
- **Plaat 16:** Wat zijn de lievelingsspulletjes van het meisje? Waarom zou het meisje die spulletjes willen bewaren voor later? Welke herinneringen zal ze hebben?
- **Plaat 17:** Wat zal bedoeld worden met 'roerige tijden'? Hoe beschermt papa het meisje? Wat heeft het meisje aan? Waar is dat voor nodig?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Visualiseren, voorkennis ophalen, afleidingen maken, samenvatten

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven?

Deze les voer je klassikaal uit, waardoor de fasen ik-wij-jullie-jij door elkaar lopen. Je begint in de ik-fase door te modelen hoe je de betekenis van een woorden kan afleiden. Betrek de leerlingen vervolgens zoveel mogelijk en kijk eerst welke antwoorden er uit de leerlingen komen (wij-jullie). Vul aan of leg uit wanneer nodig (ik).

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

Vooraf: Zorg voor de A3-platen van het verhaal uit sessie 1.

- Gebruik de werkvorm 'in de rij' om de volgorde van gebeurtenissen in het verhaal nog een keer te bespreken. Geef iedere leerling (of per tweetal) een plaat uit sessie 1. De leerlingen bespreken samen wat de goede volgorde van platen is en gaan in de goede volgorde staan. Gebruik vragen als: Wat gebeurde er eerst? Wat gebeurde er daarna? Je bespreekt de volgorde en koppelt deze aan de tekst.
- Vertel het leesdoel van de les en lees het verhaal nog een keer voor.
- Zet de platen groot op het digibord en begin bij plaat 2 (met het gereedschap). Model hoe je de betekenis van een woord kunt afleiden uit de plaat of het verhaal. Doe voor hoe jij de eerste tekstgerichte vraag (wat betekent 'gereedschap'?) beantwoord door goed naar de afbeeldingen te kijken. Zeg bijvoorbeeld: "Ik lees het woord 'gereedschap'. Ik kijk naar de afbeeldingen en vraag me af; zal dit gereedschap zijn? Wat zie ik op de afbeeldingen? Ik zie allemaal spullen waarmee je iets kan bouwen of maken. Dus ik denk dat het woord 'gereedschap' betekent: alle spullen die je nodig hebt om iets te bouwen of maken."
- Stel vervolgens de overige de tekstgerichte vragen bij plaat 2 aan de leerlingen. Gebruik de werkvorm **denken-delen-uitwisselen**: Geef leerlingen eerst individuele denktijd en laat hen vervolgens samen met hun kniemaatje (tweetallen) overleggen over de antwoorden. Geef daarna een willekeurige beurt aan een tweetal en laat hen antwoord geven op de tekstgerichte vraag. Laat leerlingen goed naar de tekeningen kijken. Sluit iedere plaat af door leerlingen in eigen woorden aan elkaar te laten vertellen wat er precies op de plaat gebeurt.
- Gebruik bovenstaande werkvorm voor de overige platen t/m plaat 17. Observeer goed en schakel over naar de ik-fase door zelf te modelen wat je precies op de plaat ziet, wanneer leerlingen het lastig vinden. Hetzelfde geldt ook voor moeilijke woorden, zoals 'toekomst' en 'herinneringen'. Leg bijvoorbeeld zelf uit wat de schrijver op plaat 7 bedoelt met de zin '...zodat er altijd een uitweg is.'

*Je kan er ook voor kiezen om minder platen te behandelen. Kies dan zelf de platen die jij het belangrijkste vindt om te behandelen.

Hoe evalueer ik de les?

Blik terug op het leesdoel door leerlingen samen te laten vatten wat er precies is gebeurd in dit gedeelte van het verhaal.

Sessie 3: Wat betekent de tekst?

Doel: Ik begrijp hoe het verhaal afloopt en kan uitleggen wat de schrijver bedoelt met: “Dit is wat we samen gaan bouwen. Jij en ik.”

Hoe deel ik het doel met de leerlingen?

Schrijf het doel op het bord, lees het voor, lees het nog eens samen en verduidelijk zo nodig.

Welke tekstgerichte vragen wil ik gebruiken?

- Wat wordt bedoelt met de zin ‘we bedachten zo veel en nu zijn we moe’?
- Voorin het boek zie je de handen van het meisje en van papa. Achterin het boek zie je die handen weer maar dan anders. Wat is het verschil?
- Wat zal de schrijver bedoelen met de zin ‘Dit is wat we samen gaan bouwen. Jij en ik.’?

Welke strategie hebben de leerlingen nodig om de vragen te kunnen beantwoorden?

Afleidingen maken, samenvatten, verbinden.

GRRIM: Waar moet ik instructie op geven?

Ik: leesdoel benoemen en het verhaal voorlezen.

Wij-jullie: Tekstgerichte vragen beantwoorden in tweetallen.

Jij: Teken/schilderen wat leerlingen voor zich zien wanneer zij denken aan het verhaal.

Welke werkvormen gebruik ik? Hoe wisselen de leerlingen hun bevindingen uit en hoe laat ik ze discussiëren?

Vooraf: Zorg teken- of schildervellen en de benodigde materialen voor het tekenen/schilderen (groep 3).

- Blik terug op het einde van de vorige les. Vertel: “In de vorige les hebben we gezien wat vader en het meisje allemaal meemaken en wat ze samen bouwen.” Laat leerlingen vertellen wat zij nog weten over het verhaal.
- Lees vervolgens het einde van het verhaal, vanaf plaat 18, nogmaals hardop voor en laat tussendoor de platen 18, 19 en 20 ook groot op het bord zien. Begin met: “huh? In de vorige lessen kwamen we erachter wat vader en het meisje allemaal gebouwd hebben, maar nu staat er dat ze beginnen met het maken van vuur. Hoe komt dat, denken jullie? Wat wordt bedoelt met de zin ‘we bedachten zo veel en nu zijn we moe’?” Laat leerlingen in tweetallen overleggen middels de werkvorm **denken-delen-uitwisselen**.
- Bekijk of leerlingen met antwoorden komen dat vader en het meisje het gedroomd of bedacht hadden. Vraag: “is alles wat vader en het meisje meegemaakt hebben echt gebeurd? Of hebben ze het verzonnen?” Laat leerlingen hier weer over uitwisselen. Vul eventueel aan: “Vader en het meisje hebben samen gefantaseerd over alles wat ze willen bouwen samen. Ze waren samen aan het ‘dagdromen’.” Bespreek ook met de leerlingen waar je dat aan kunt zien in het boek. Doe voor en wijs aan waar je aan zou kunnen zien dat het een dagdroom was en de gebeurtenissen niet echt waren.
- Vraag aan de leerlingen: “Hebben jullie dat ook wel eens, dat je aan het dagdromen bent? Dat je fantaseert over allerlei dingen? Doe je ogen eens dicht... Wat zie je dan?”
- Vertel vervolgens dat de schrijver van dit boek ook een boodschap heeft en iets wil vertellen met dit verhaal. Laat de eerste plaat en de laatste plaat van de handen van het meisje en de vader nogmaals zien. Vraag: “zien jullie verschillen? Wat is zijn de

verschillen?” Laat leerlingen in tweetallen overleggen en bespreek klassikaal enkele antwoorden.

- Vraag tenslotte: “wat zou de schrijver hiermee bedoelen? Wat zal er bedoeld worden met: ‘Dit is wat we samen gaan bouwen. Jij en ik.’? Wat bouwen het meisje en haar vader samen?” Bespreek de laatste vragen klassikaal door leerlingen op de vragen te laten reageren. Bekijk of zij tot de boodschap van de schrijver komen en vul deze anders zelf aan: **het meisje en haar vader bouwen samen aan herinneringen met elkaar en bouwen samen aan een goede, liefdevolle band.**

Aanvullende werkvorm voor groep 3:

- Geef leerlingen een leeg vel papier of een leeg schildervel. Vertel: “Denk eens terug aan het verhaal van vader en het meisje... Wat zie je dan? Probeer eens te tekenen/schilderen wat jij ziet. Waar denk jij aan als je aan het verhaal van vader en het meisje denkt?” Leerlingen tekenen/schilderen wat er in hun gedachten opkomt. Bespreek na enkele minuten de resultaten door leerlingen bij elkaar te laten kijken en te vertellen wat ze in de tekening/schildering van de ander herkennen uit het verhaal.

Hoe evalueer ik de les?

Blik terug op het lesdoel en vraag leerlingen wat ze van de boodschap van de schrijver vinden. Vraag bijvoorbeeld: “heb jij ook al mooie herinneringen samen met je ouders? Wat doen jullie allemaal samen waardoor jullie het fijn hebben samen?”